

Tomaž Krušec PREDNOSTI IN POMANJKLJIVOSTI RAZLIČNIH OBLIK ŠTUDENTSKIH DELAVNIC: Primer delavnice v Križevcih pri Ljutomeru in arhitekturne delavnice Jelovica

COMPARISON OF THE ARCHITECTURAL AND URBAN DESIGN WORKSHOP: In the Town of Križevci pri Ljutomeru And the Jelovica Architectural Workshop

UDK:

72(082)

1.01 Izvirni znanstveni članek

IZVLEČEK

Namen tega članka je opozoriti na bistvene prednosti ter morebitne pomanjkljivosti različnih oblik arhitekturnih in arhitekturno-urbanističnih delavnic, in sicer na podlagi analize in primerjave dveh delavnic: arhitekturno-urbanistične delavnice v Križevcih pri Ljutomeru in arhitekturne delavnice, ki jo je organiziralo podjetje Jelovica Hiše d.o.o. Prva je iskala povsem konkretne rešitve za določene prostorske probleme kraja, kjer se je odvijala delavnica, medtem ko je je naročnik druge delavnice od študentov pričakoval inovativne rešitve pri uporabi točno določenega sistema gradnje za potrebe oblikovanja sodobnih stanovanjskih tipologij. Glede na različna pričakovanja je bila temu primerna tudi izvedba delavnic. Pri prvi je bilo bistveno bivanje študentov v kraju, na katerega je bila vezana delavnica, pri drugi pa je bilo bolj pomembno to, da se študenti podrobno seznanijo z značilnostmi tehnološkega procesa in posebnostmi načina gradnje. Zato so bili študenti večkrat prisotni v proizvodnih obratih podjetja, za zaključek delavnice pa so morali študenti sami celo izdelati del svojega načrtovanega objekta. Na ta način so se na najbolj neposreden način spoznali s značilnostmi danega načina gradnje.

KLJUČNE BESEDE

arhitekturno-urbanistična delavnica, naročnik, sistem gradnje, stanovanjska tipologija, tehnološki proces, analiza, lesena gradnja, prostorski kontekst

ABSTRACT

The aim of the paper is to draw attention to the key advantages and potential disadvantages of the different types of architectural workshops and architectural/urban design workshops, i.e. based on an analysis and comparison of two workshops: architectural and urban design workshop in the town of Križevci pri Ljutomeru and the architectural workshop organised by the Jelovica Hiše d.o.o. company. The first workshop tried to find practical solutions to certain spatial problems of the town that the workshop addressed, while the client of the second workshop expected from the students to develop innovative solutions in using a specific building system for designing contemporary residential typologies. The differences in expectations meant that the workshops were carried out differently. In the first workshop, it was essential that the students stayed in the town that was the subject of the workshop, while in the second one, it was important that the students grasped the characteristics of the technological process and the special features of the building. To achieve this, the students made several visits to the company's production plants and, as an end product of the workshop, the students had to produce a part of their designed structure. This was a most direct way of familiarising themselves with the way of building.

KEY-WORDS

architectural and urban design workshop, client, building system, residential typology, technological process, analysis, wooden construction, spatial context

UVODNIK
EDITORIAL
ČLANEK
ARTICLE

RAZPRAVA
DISCUSSION
RECENZIJA
REVIEW
PROJEKT
PROJECT
DELAVNICA
WORKSHOP
NATEČAJ
COMPETITION
PREDSTAVITEV
PRESENTATION

1. UVOD

Namen tega članka je opozoriti na bistvene prednosti ter morebitne pomanjkljivosti različnih oblik arhitekturnih in arhitekturno–urbanističnih delavnic, in sicer na podlagi analize in primerjave dveh različnih študentskih delavnic.

Primerjavo bomo izvedli na primeru arhitekturno–urbanistične delavnice v Križevcih pri Ljutomeru in arhitekturne delavnice, ki jo je organiziralo podjetje Jelovica Hiše d.o.o. Prvo delavnico smo pri predmetu Projektiranje na Fakulteti za arhitekturo izvedli v študijskem letu 2011/2012, medtem ko je delavnica Jelovica potekala v študijskem letu 2010/2011.

Arhitekturno–urbanistična delavnica v Križevcih pri Ljutomeru je bila organizirana na pobudo Borisa Onišaka, dr. med., in pod pokroviteljstvom Občine Križevci oziroma župana, mag. Branka Belca. Delavnica se je začela oktobra 2011, z enotedenskim bivanjem študentov v Križevcih pri Ljutomeru. V tem času so študenti aktivno izdelovali različne naloge in jih 21. oktobra krajanom predstavili na razstavi, ki se je odvijala v prostorih župnišča. Arhitekturna delavnica se je nadaljevala v prostorih Fakultete za arhitekturo, kjer so študenti v okviru predmeta Projektiranje dokončali naloge in izdelali makete. Končna razstava s predstavitvijo je bila 12. 4. 2012 v Križevcih pri Ljutomeru. Na delavnici je sodelovalo 26 študentov, ki so bili razdeljeni v več delovnih skupin.

Osrednja naloga, ki jo je obravnavala delavnica, je bila vezana na krajevno središče, kjer so morali študenti oblikovati nov mestni trg z večnamenskim objektom, ki je vseboval prostore občine, krajevno knjižnico, gledališko dvorano, nekaj ločenih pisarniških prostorov in trgovskih lokalov. Ostale naloge so obravnavale preureditev obstoječega hipodroma, oblikovanje oskrbne trgovine in avtobusne postaje, zasnovo dveh manjših stanovanjskih naselij ter zasnovo turističnega kampa. Vse naloge je povezovala urbanistična študija celotnega kraja, ki jo je izdelovala ločena skupina študentov. Nižji letniki so na lokaciji ob opuščnem glinokopu izdelali pet projektov enodružinskih hiš.

Delavnica Jelovica je nastala na pobudo takratnega direktorja podjetja Jelovica Hiše d.o.o., Gregorja Baniča, in s podporo Gregorja Benčine, predsednika upravnega odbora podjetja Jelovica d.d.

Bistvo delavnice je bilo vezano na uporabo skeletnega načina lesene gradnje v arhitekturi in aplikacijo tega sistema v stanovanjski gradnji. Slednje je bilo povod, da smo k sodelovanju povabili Javni stanovanjski sklad Mestne občine Ljubljana oziroma Tonko Grgič, univ. dipl. inž. arh., ki je pripravila možne lokacije, kamor so študenti umestili svoje objekte. Večina lokacij je bila vezana na različne proste parcele na območju Rakove Jelše, Kašlja in južnega pobočja Rožnika v Ljubljani. Naloge so obravnavale zasnovo stanovanjskih naselij, oskrbovanih stanovanj in posameznih enodružinskih hiš. Z razliko od delavnice v Križevcih pri Ljutomeru so vse naloge študenti izvedli individualno. Na delavnici je sodelovalo 20 študentov.

Bistveni del delavnice je bila izdelava značilnih detajlov v merilu 1 : 1, ki so jih študenti izdelali v proizvodnih prostorih podjetja Jelovica Hiše.

Delavnica se je zaključila z razstavo ob sedemdesetletnici podjetja Jelovica v prostorih Gospodarske zbornice Slovenija. Za ta namen je bil natisnjen tudi katalog s predstavitvijo vseh nalog, izdelanih na delavnici.

2. OPIS IZBRANIH ŠTUDENSKIH NALOG

2.1 Arhitekturno–urbanistična delavnica v Križevcih pri Ljutomeru

Osrednjo nalogo oblikovanja novega krajevnega središča z zasnovo večnamenskega objekta je izdelovalo pet skupin študentov. Problem središča kraja je namreč, da preko trga poteka prometna magistralna cesta, ki središče programsko in tudi percepcijsko razdeli na dva dela. Na enem delu je cerkev, na drugem pa stavba občine. Naloga študentov je bila, da oba ločena dela znova povežejo v enotno celoto in hkrati na trg umestijo novo večnamensko stavbo. S petimi povsem različnimi nalogami so študenti prikazali več možnih pristopov k reševanju istega problema, naročniku pa omogočili, da sam presodi, katere rešitve oziroma deli rešitev mu bolj in kateri manj ustrezajo.

Med nalogami izstopajo tri rešitve. Prvo sta izdelali študentki Neža Novak in Laura Mercina. Naloga ohranja obstoječo stavbo občine in novogradnjo izvede kot ločen objekt, ki zapira trg na njegovi severozahodni strani. Avtorici optično povezavo med upravnim delom, ki ga predstavlja stavba občine, in cerkvijo vzpostavita z rušitvijo obstoječe gostilne in enotnim tlakovanjem trga, ki sega tudi preko magistralne ceste (slika 1). Tlakovanje na cesti je izvedeno tako, da je nivojsko dvignjeno nad nivo cestišča in tako

Slika 1: Ureditev mestnega središča Križevcih pri Ljutomeru – situacija in pogled na atrij novega večnamenskega objekta, avtorici: Neža Novak in Laura Mercina.

služi kot območje umirjenega prometa. Te rešitve so uporabile tudi druge skupine. Večnamenski objekt je oblikovan kot sosledje opečnatih okvirjev. Uporaba opeke kot osnovnega gradiva, ki tvori zunanjo podobo stavbe, je smiselna zato, ker so na območju Križevcev pri Ljutomeru že stoletja številni glinokopi, v katerih pridobivajo glino za proizvodnjo opeke.

Iz podobnega gradbenega materiala je izdelana tudi druga naloga, ki prostor ob obstoječi občinski stavbi obravnava na povsem drugačen način. V nasprotju s prej opisano nalogo, kjer je bilo predlagano, da se trg zapre v liniji obstoječe stavbe, sta študenta Rok Hočevar in Taja Habič osnovni volumen večnamenskega objekta postavila na skrajni severozahodni del lokacije tako, da ta pred vhodom oblikuje nov manjši trg, ki je preko ožine ob stavbi obstoječe občine povezan z osrednjim krajevnim trgom (slika 2). Na ta način obstoječa stavba občine ohranja svojo dominantno lokacijo, novogradnja večnamenskega objekta pa je postavljena v ozadje.

Slika 2: Ureditev mestnega središča Križevcev pri Ljutomeru – situacija in pogled proti obstoječi stavbi občine z večnamenskim objektom v ozadju, avtorja: Rok Hočevar in Taja Habič.

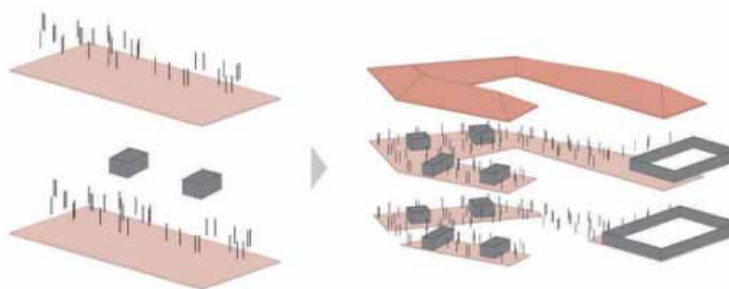

Tretja naloga, ki sta jo izdelala študenta Eva Rajšter in Gregor Turnšek, izstopa po svoji tektonski zasnovi. V želji po čim večji transparentnosti stavbnega volumna sta avtorja nosilno konstrukcijo izvedla kot gručo naključno postavljenih stebrov, ki prebadajo etažno ploščo in nosijo dvokapno streho (slika 3). Stavba tako izgleda, kot da skoraj breztežno lebdi nad terenom. Gruče stebrov pa zgled iščejo v vertikalah debel sadnega drevja, ki raste v atriju.

Posebej inovativna se zdi rešitev naloge, ki jo je izdelal Rok Staudacher in je obravnavala zasnovo nove oskrbne trgovine in avtobusne postaje. Eden

Slika 3: Ureditev mestnega središča Križevcev pri Ljutomeru – shema tektonske zasnove večnamenskega objekta, avtorja: Gregor Turnšek in Eva Rajšter.

izmed najbolj perečih problemov Križevcev pri Ljutomeru je lokacija enotne avtobusne postaje, saj ima kraj trenutno tri manjše avtobusne postaje na treh različnih lokacijah. Glede na smeri obstoječih magistralnih cest se zdi lokacija na mestu obstoječe oskrbne trgovine najbolj smiselna. Problem, ki ga je moral rešiti avtor naloge, je bil, kako na prostorsko omejeni parceli zasnovati novo trgovino s parkiriščem in tudi novo avtobusno postajo s postajališčem za vsaj dva avtobusa. Problem je rešil tako, da je prednjo fasado trgovine zasnoval kot postajališče za avtobuse z velikim konzolnim nadstreškom, parkirišče za potrebe trgovine pa je organiziral na stehi stavbe (slika 4).

Slika 4: Oskrba trgovina z avtobusno postajo in parkiriščem na stehi, avtor: Rok Staudacher.

Predmet naloge avtorjev Vite Posinek in Mihaela Potočnika – v nasprotju s prej opisanimi projekti – ni bil v urbanem okolju, ampak sredi prostranih polj, na mestu obstoječega hipodroma. Študenta sta morala zasnovati stavbo začasnih hlevov in pokritih tribun. Da bi ohranila široke poglede proti okoliški naravni krajini, sta stavbo zasnovala s pomočjo transparentne lesene konstrukcije, ki ima izrazito horizontalno orientacijo. Ker je vsaka druga letev izpuščena, sta skozi odprtine med lesenimi horizontalami ohranila poglede proti Panonski ravnini (slika 5).

Slika 5: Hipodrom, avtorja: Vita Posinek in Mihael Potočnik.

V zadnji sklop študentskih nalog so sodili projekti, ki so na danih lokacijah skušali oblikovati več stanovanjskih naselij. Enotno vodilo vseh projektov je bilo, kako zasnovati sodobne stanovanjske tipologije, s katerimi bi bolj racionalno izkoristili površino posameznih parcel. Študenti so izdelali več predlogov stanovanjskih naselij, ki kljub strnji strukturi ohranjajo merilo in značaj obstoječega naselja.

2.2 Delavnica Jelovica

Naročnik delavnice je z organizacijo študentske delavnice želel preizkusiti uporabo svojega značilnega sistema gradnje pri snovanju sodobnih enodružinskih in večstanovanjskih tipologij.

V sklopu projektov enodružinskih hiš izstopajo projekti študentov Mihe Munde in Nine Savič. Oba projekta sta vezana na izjemno zahtevno, poplavno ogroženo območje ljubljanskega Barja. Problem poplav sta projekta rešila tako, da sta bivanjske prostore, vključno s konstrukcijo, dvignila nad gladino poplavne vode. Miha Munda (slika 6) je dosledno spoštoval priporočeni sistem lesene gradnje, projekt Nine Savič pa je leseno gradnjo nadgradil s kompozicijo masivnih zidov iz butane ilovice. Masivni zidovi tvorijo obod stavbe in se nadaljujejo v zidove, ki omejujejo zunanje prostore hiše ter tako preprečujejo poglede iz smeri sosednih parcel. Iz lesa je narejena celotna notranjost objekta. Jasna hierarhija med lahkim jedrom in težkim obodom je tista, ki daje hiši poetične dimenzije. Kvaliteta enodružinske hiše študenta Mihe Munde se skriva v dinamični kompoziciji več lesenih volumnov. Precizna razmerja med posameznimi deli stavbe, njihove velikosti in medsebojne percepcijske ter fizične povezave so tisti elementi, ki ustvarjajo posebno zanimivo prostorsko vzdušje notranjih prostorov hiše.

Prej opisani nalogi sta se nahajali na izrazito ravnem terenu, študenta Rok Staudacher in Dominik Košak (slika 7) pa sta imela nalogo, da z enakim sistemom gradnje izdelata projekt visokoproračunske vile na strmem pobočju Rožnika. Tako so študenti preizkusili primernost predpisanega načina gradnje v lesu na dveh lokacijah s povsem različnimi značilnostmi.

Med projekti večstanovanjskih naselij je vredno omeniti predvsem nalogi študentk Neže Novak in Teje Krušec. Prva je izdelala stanovanjsko naselje, ki temelji na sistemu prečno postavljenih komunikacijskih jeder, izdelanih iz jeklene konstrukcije (slika 8). Komunikacijska jedra so ozelenjena s plezalkami. Postavljena so na razdalje, ki ustrezajo dolžinam posameznih stanovanj-

Slika 6: Enodružinska hiša na Barju, avtor: Miha Munda.

Slika 7: Enodružinska hiša na pobočju Rožnika, avtor: Rok Staudacher.

skih enot. Te so izdelane iz lesene konstrukcije po sistemu predizdelanih enot, ki se jih naknadno pripelje in montira na gradbišču. Posamezni stanovanjski volumen je izdelan kot visok lesen palični nosilec, ki brez vmesnih podpor, kot most, premošča razdaljo med enim in drugim komunikacijskim jedrom. Na ta način se po mnenju avtorice skrajša čas gradnje, hkrati pa je omogočena višja kakovost končnega izdelka.

Slika 8: Stanovanjsko naselje v Rakovi Jelši, avtorica: Neža Novak.

Slika 9: Stanovanjsko naselje v Kašlju, avtorica: Teja Krušec.

Druga naloga, ki jo je izdelala študentka Teja Krušec, večstanovanjsko stavbo razume kot prazen okvir, ki prebivalcem omogoča najosnovnejše servise, kot na primer kuhinjo in stranišče (slika 9). Na ta način avtorica postavi prazen lesen skelet s komunikacijskim in sanitarnim jedrom. Ves preostali prostor je prazen in ga lahko prebivalci postopoma, glede na finančne zmožnosti, dograjujejo sami. Pri izbiri materialov avtorica raziskuje možnost ponovne uporabe izdelkov množične potrošnje in odpadnega materiala.

Zadnji programski sklop na tej delavnici so bili projekti oskrbovanih stanovanj. Tudi ti so se nahajali na poplavno ogroženih lokacijah ljubljanskega Barja. Projekt študenta Jerneja Girandona predvideva gradnjo več zaključenih stanovanjskih blokov, ki so v črki L oblikovani okoli ograjenega atrija z zelenjavnimi vrtovi (slika 10). Takšna zasnova spodbuja aktivno življenje starejših, hkrati pa vrtovi dobijo vlogo osrednjega družabnega prostora stavbe, na katerega so obrnjeni balkoni vseh stanovanjskih enot.

Slika 10: Oskrbovana stanovanja v Rakovi ješji, avtor: Jernej Girandon.

3. PRIMERJAVA Z VIDIKA NAČINA IZVEDBE DELAVNICE

Četudi je raven rezultatov obeh delavnic primerljiva, so razlike očitne že pri načinu izvedbe posamezne delavnice. Delavnico v Križevcih pri Ljutomeru je naročila lokalna skupnost oziroma občina, ki se je soočala s problemi v prostoru, katerim sama ni bila kos. Delavnica je bila zato vezana na točno določene lokacije, na konkretne potrebe uporabnikov, na jasne prostorske omejitve in programske zahteve. Zato je prvi del lokacije potekal v Križevcih, kjer so študenti bivali in delali ter se tako skušali kar najbolje vživeti v vsakodnevni utrip kraja. Eden bistvenih elementov delavnice je bil stik s prebivalci Križevcev. Ti so namreč s svojimi predlogi med celotno delavnico aktivno sodelovali pri nastajanju projektov. Del delavnice, ki se je odvijal v Križevcih, se je končal z razstavo in predstavitvijo, katere so se udeležili krajinjani in tudi predstavniki lokalne skupnosti. Komentarji iz predstavitve so študentom služili kot osnova za dokončanje nalog.

Pri delavnici Jelovica kontakta z uporabniki stavb ni bilo, saj so bile naloge izmišljene in niso zrcalile realnih potreb v prostoru. Naročnik te delavnice je bila gospodarska družba, ki je želela s pomočjo delavnice preizkusiti svoj sistem gradnje v lesu. Četudi so študenti svoje predloge umestili na izbrane lokacije in projekte zasnovali za povsem konkretne uporabnike, to za naročnika ni bil prvenstveni namen delavnice. Bolj kot umeščenost v okolje so naročnika delavnice zanimalo tipološke in tehnološko-tehnične rešitve pri snovanju stanovanjskih stavb. Nenazadnje je eden izmed namenov delavnic »uveljavljanje in preizkušanje novosti tako s področja

Slika 11: Izdelava detajlov v proizvodnih obratih podjetja Jelovica Hiše in izdelek v merilu 1 : 1.

novih teoretičnih in praktičnih znanj kot uvajanja novorazvitih materialov in metod dela« (Ifko, 2012). Glede na takšen pričakovani rezultat je del procesa izdelovanja projektov potekal v proizvodnih prostorih podjetja Jelovica Hiše, kjer so morali študenti ob pomoči zaposlenih sami izdelati izbrani detalj hiše v naravnem merilu (slika 11). Namesto soočanja s problematiko konkretnega prostora, čemur smo bili priča pri delavnici v Križevcih pri Ljutomeru, je delavnica Jelovica študentom ponudila izkušnjo praktičnega udejstvovanja pri gradnji montažnih lesenih hiš oziroma njihovih delov.

4. PRIMERJAVA ZVIDIKA DOPRINOSA ŠTUDIJSKEMU PROCESU

Arhitekturno-urbanistična delavnica v Križevcih pri Ljutomeru in arhitekturna delavnica Jelovica sta potekali v okviru predmeta Projektiranje na Fakulteti za arhitekturo v Ljubljani. Kljub temu da so v obeh primerih projekti študentom služili kot primarna naloga, ki jo je bilo treba opraviti za zadostitev pogojev predmeta, so se izkušnje, pridobljene na delavnicah, razlikovale.

Arhitekturno-urbanistična delavnica v Križevcih pri Ljutomeru je bila izrazito vezana na spoznavanje značilnosti in posebnosti okolja, kjer se je delavnica odvijala, namen arhitekturne delavnice Jelovica pa je bil poleg umestitve objektov na lokacijo vezan predvsem na spoznavanje sistema specifičnega načina gradnje. Študenti so tako pridobili znanje o projektiranju lesenih konstrukcij in praktično izkušnjo gradnje v lesu. Z aktivno udeležbo pri izdelavi detajlov v merilu 1 : 1 so študenti spoznali, da se delo arhitekta konča šele, ko črte na papirju dobijo resnične dimenzije in so izvedene v realnem materialu.

Na delavnici v Križevcih so študenti skozi nenehen dialog s prebivalci kraja prišli v stik s konkretnimi težavami in problemi določenega prostora. Tako je delavnica pomenila neke vrste simulacijo načina dela, ki zaznamuje vsakodnevno delo arhitekta v praksi.

5. PRIMERJAVA ZVIDIKA UPORABNOSTI REZULTATOV IN ODMEVNOSTI DELAVNIC

Uspešnost rezultatov arhitekturne delavnice v Križevcih se je merila predvsem v smislu skladnosti umestitve posameznih objektov v dane lokacije. Študenti so bili primorani razumeti prostorski kontekst in arhitekturo prilagoditi lokalni stavbni tipologiji. Zaradi teh dejstev je uporabnost rezultatov za naročnika zelo neposredna, saj rešitve lahko uporabi pri pripravi različnih prostorskih aktov. Študenti so namreč naloge izdelali do te mere, da jih lahko občinski oddelek za urejanje prostora uporabi kot strokovne podlage¹ (povzeto po: Čerpes, 2012).

Žal pa je pri zaključnem delu izvedbe arhitekturno-urbanistične delavnice v Križevcih pri Ljutomeru naročniku zmanjkalo finančnih sredstev, verjetno pa tudi volje, da natisne katalog, v katerem bi podrobneje predstavili vse izdelane naloge. Zaključna razstava aprila 2012 je zelo odmevala v lokalnih medijih, vendar bi šele natisnjeni katalog resnično prispeval k populariza-

ciji rezultatov delavnice med prebivalci Križevcev. Primerna publikacija bi omogočila, da delo študentov sčasoma ne bi odšlo v pozabo.

V primeru delavnice Jelovica so bili študentski projekti skrbno zbrani in temeljito predstavljeni v katalogu, verjetno tudi zato, ker je delavnico organizirala zasebna gospodarska družba, ki se zaveda pomena dolgoročne promocije. Katalog je bil predstavljen na več strokovnih srečanjih, predstavitev in sejmih. Publikacija je kasneje postala sestavni del osrednjega predstavitevne kataloga podjetja Jelovica, ki predstavlja dejavnosti podjetja in njegove reference. Na ta način so bili rezultati delavnice promovirani širom Slovenije in v tujini.

6. ZAKLJUČEK

Bistvena razlika med predstavljenima študentskima delavnicama je, da sta bili organizirani z različnimi pričakovanji naročnikov. Prva je iskala povsem konkretne rešitve za določene prostorske probleme, to pa za naročnika pri drugi delavnici ni bil najbolj pomemben rezultat delavnice. Namesto tega je naročnik druge delavnice od študentov pričakoval inovativne rešitve pri uporabi točno določenega sistema gradnje za potrebe oblikovanja sodobnih stanovanjskih tipologij.

Glede na različna pričakovanja je bila temu primerna tudi izvedba delavnic. Pri prvi je bilo bistveno bivanje študentov v kraju, na katerega je bila vezana delavnica, pri drugi pa je bilo bolj pomembno to, da se študenti podrobno seznanijo z značilnostmi tehnološkega procesa in posebnostmi načina gradnje. Zato so bili študenti večkrat prisotni v proizvodnih obratih podjetja, za zaključek delavnice pa so morali študenti sami celo izdelati del svojega načrtovanega objekta. Na ta način so se na najbolj neposreden način spoznali s značilnostmi danega načina gradnje.

Pomembna razlika pri uporabi in promociji rezultatov obeh delavnic se skriva tudi v dejstvu, da v nasprotju z delavnico Jelovica naročnik delavnice v Križevcih ni natisnil kataloga študentskih del, zaradi česar bodo rezultati te delavnice sčasoma verjetno pozabljeni. Primerna publikacija, ki na nazoren način prikaže delo študentov, je namreč eden najpomembnejših elementov posamezne delavnice, saj delo študentov s tem dobi trajno vrednost.

LITERATURA IN VIRI

- Ifko, S.: Urbanistično-arhitekturne delavnice kot priložnost za preizkus in optimizacijo teoretičnih modelov. (2012). V: Gabrijelčič, P. (ur), Fikfak, A. (ur), Igra ustvarjalnosti – urbanistične, urbanistično-arhitekturne in planerske delavnice (str. 88–94), Ljubljana: Univeza v Ljubljani, Fakulteta za arhitekturo.
- Čerpes, I. (2012). O metodi – urbanistično-arhitekturne delavnice. V: Gabrijelčič, P. (ur), Fikfak, A. (ur), Igra ustvarjalnosti – urbanistične, urbanistično-arhitekturne in planerske delavnice (str. 78–82). Ljubljana: Univeza v Ljubljani, Fakulteta za arhitekturo.

¹ Ilka Čerpes takšen tip delavnic imenuje »načrtovane in vodene delavnice«.